

вважаємо, що має бути вдосконалена система захисту права на приватність, а також існує потреба розмежування меж приватності та державної сфери та необхідно чітко передбачити умови та порядок та межі втручання в приватну сферу з метою попередження порушень.

### *Література*

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950. URL: <https://www.google.com.ua>.
3. Романов Р. Право на приватність в Україні. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1129010107>
4. Марущак А.І. Цивільні права на інформацію. Юридичний вісник. 2009. № 3(12). С. 33-36.
5. Кохановська О.В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. 463 с.

УДК 347.1(043.2)

**Лазаренко Г.В.**, завідувач сектору,  
секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України,  
м. Київ, Україна

## **ЗАХИСТ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВІДКРИТОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ**

В умовах упевненого розвитку інформатизації сучасного суспільства розповсюдженням джерелом інформації, способом її поширення та обміну є всевітня мережа Інтернет, вільний доступ якої дає змогу недобросовісного поширення користувачами негативної інформації. Це в свою чергу, з огляду на недостовірність такої інформації зокрема, стосовно публічних осіб, може завдати руйнівного впливу їх особистим немайновим правам, таким як честь, гідність та ділова репутация. На сьогодні чинне законодавство не містить визначення понять гідності, честі чи ділової репутации, оскільки вони є морально-етичними категоріями й одночасно особистими немайновими правами, яким закон надає значення самостійних об'єктів судового захисту, про що зазначається [1, п. 4]

Правова наука дає такі визначення цих понять: гідність – визнання цінності кожної фізичної особи як унікальної біопсихосоціальної цінності; честь – позитивна соціальна оцінка особи в очах оточуючих, яка ґрунтується на відповідності її діянь (поведінки) загальноприйнятим уявленням про добро і зло; ділова репутация фізичної особи – набута

особою суспільна оцінка її ділових і професійних якостей під час виконання нею трудових, службових, громадських чи інших обов'язків, а юридичної особи, зокрема підприємницьких товариств, фізичних осіб - підприємців, адвокатів, нотаріусів та інших осіб, – оцінка їх підприємницької, громадської, професійної чи іншої діяльності, яку здійснює така особа як учасник суспільних відносин.

Посягання на честь, гідність фізичних осіб та ділову репутацію фізичних та юридичних осіб можливе, зокрема, шляхом поширення недостовірної інформації з використанням методів психологічного впливу. Психологічний вплив – це вплив на психічний стан, думки, почуття й дії іншої людини за допомогою винятково психологічних засобів (вербальних, паралінгвістичних або невербальних), з наданням йому права й часу відповідати на цей вплив. Задля завдання шкоди може бути затосовано переконання, зараження, навіювання чи наслідування. Одними з основних принципів інформаційних відносин є відкритість, доступність інформації, її достовірність та повнота, свобода вираження поглядів і переконань й обміну інформацією. Насамперед, необхідно віднайти чітку рівновагу між гарантованим Конституцією правом на використання й поширення інформації та обов'язком нести юридичну відповідальність за настання негативних наслідків, спричинених оперуванням недостовірною інформацією. Інтернет є зручною платформою для поширення негативної інформації про осіб, що може порушувати їх особисті немайнові права та завдавати шкоди честі, гідності та діловій репутації.

Основною метою Національної програми інформатизації є створення необхідних умов для забезпечення громадян та суспільства загалом своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави [2]. Але політичні, економічні та організаційно-технічні фактори створюють загрозу інформаційній безпеці, що своєю чергою породжує негативний вплив неякісної (недостовірної, фальшивої) інформації на особистість, суспільство, державу.

Протягом останніх десяти років наша держава перебуває у стані щоденної трансформації та постійних реформувань, що, як наслідок, привертає особливу увагу до публічних осіб, їхніх виступів, висловлювань у соціальних мережах, способу життя та громадянської позиції тощо. Неабияку роль у сфері захисту права на честь, гідність та ділову репутацію відіграють такі міжнародні акти, як: Декларація про свободу політичних дебатів у засобах масової інформації, схвалена 12.02.2004 на 872 засіданні Комітету Міністрів Ради Європи; рекомендації, що містяться в Резолюції 1165 (1998) Парламентської Асамблеї Ради Європи про право на недоторканність приватного життя. Так, у вказаній резолюції зазначено, що публічними фігурами є особи, які обіймають державні

посади і (або) користуються державними ресурсами, а також усі ті, хто відіграє певну роль у суспільному житті (у галузі політики, економіки, мистецтва, соціальної сфері, спорті чи у будь-якій іншій). У статтях 3, 4, 6 зазначеної Декларації вказано, що, оскільки політичні діячі та посадові особи, які обіймають публічні посади або здійснюють публічну владу на місцевому, регіональному, національному чи міжнародному рівнях, вирішили апелювати до довіри громадськості та погодилися «виставити» себе на публічне політичне обговорювання, то вони підлягають ретельному громадському контролю і потенційно можуть зазнати гострої та сильної громадської критики в засобах масової інформації стосовно того, як вони виконували або виконують свої функції. Водночас зазначені діячі та особи не повинні мати більшого захисту своєї репутації та інших прав порівняно з іншими особами.

Таким чином, межа допустимої критики стосовно політичного діяча чи іншої публічної особи є значно ширшою, ніж окремої пересічної особи. Публічні особи неминуче відкриваються для прискіпливого висвітлення їхніх слів та вчинків і повинні це усвідомлювати та мають бути готовими до підвищеного рівня критики, зокрема в грубій формі, прискіпливої уваги та підвищеної зацікавленості суспільства до їх діяльності та/або особистого життя тощо, адже вони, обираючи кар'єру публічної особи, погодилися на таку увагу. Автор доходить висновку, що поведінка суб'єктів права також значною мірою впливає на рівень захищеності від дискредитуючих нападів. Вона має попереджувати провокацію будь-якої загрози праву на честь, гідність та ділову репутацію.

#### *Література*

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» від 27.02.2009 № 1.

2. Закон України «Про національну програму інформатизації» Відомості Верховної Ради України. 1998. № 27. Ст. 181.

УДК 347(043.2)

**Філик Н.В.**, к.ю.н., доцент,  
**Маммедов Е.**, студент,  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

## **ПРАВО НА ТРАНСПЛАНТАЦІЮ В СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА**

В останні роки в Україні загострилася дискусія щодо права на трансплантацію та його закріплення в чинному законодавстві. Варто зазначити, що підхід неоднозначний, так як є певні етичні моменти цього